

Document	Archeologische Quickscan
Plangebied	Wijzigingsplan Tuinstraat 51a, Zwaagdijk-Oost, gemeente Medemblik
Adviesnummer	22130
Opsteller(s)	C.M. Soonius (senior-archeoloog) & A.S. de Groot (archeoloog)
Datum	05-07-2022

Advies	- Aanpassen paragraaf 3.1 van de toelichting. - Handhaven/overnemen dubbelbestemming(en). - Indien gewenst kunnen de vrijstellingsgrenzen uit de beleidskaart archeologie worden overgenomen in de regels en op de verbeelding. - Voorgenomen ingrepen vrijgeven.
---------------	---

Archeologische Quickscan

1. Inleiding

Op verzoek van de gemeente Medemblik (contactpersoon: B. Beerepoot) is gekeken naar het aspect archeologie met betrekking tot ontwerp wijzigingsplan "Tuinstraat 51A Zwaagdijk-Oost", gemeente Medemblik.

Het ontwerp wijzigingsplan betreft een wijziging van het bestemmingsplan "Buitengebied", waarbij de bestemming van "agrarisch" naar "wonen" gewijzigd gaat worden. Er zullen diverse opstallen worden vervangen door een nieuwe woning gelegen aan de Tuinstraat 51A in Zwaagdijk-Oost.¹

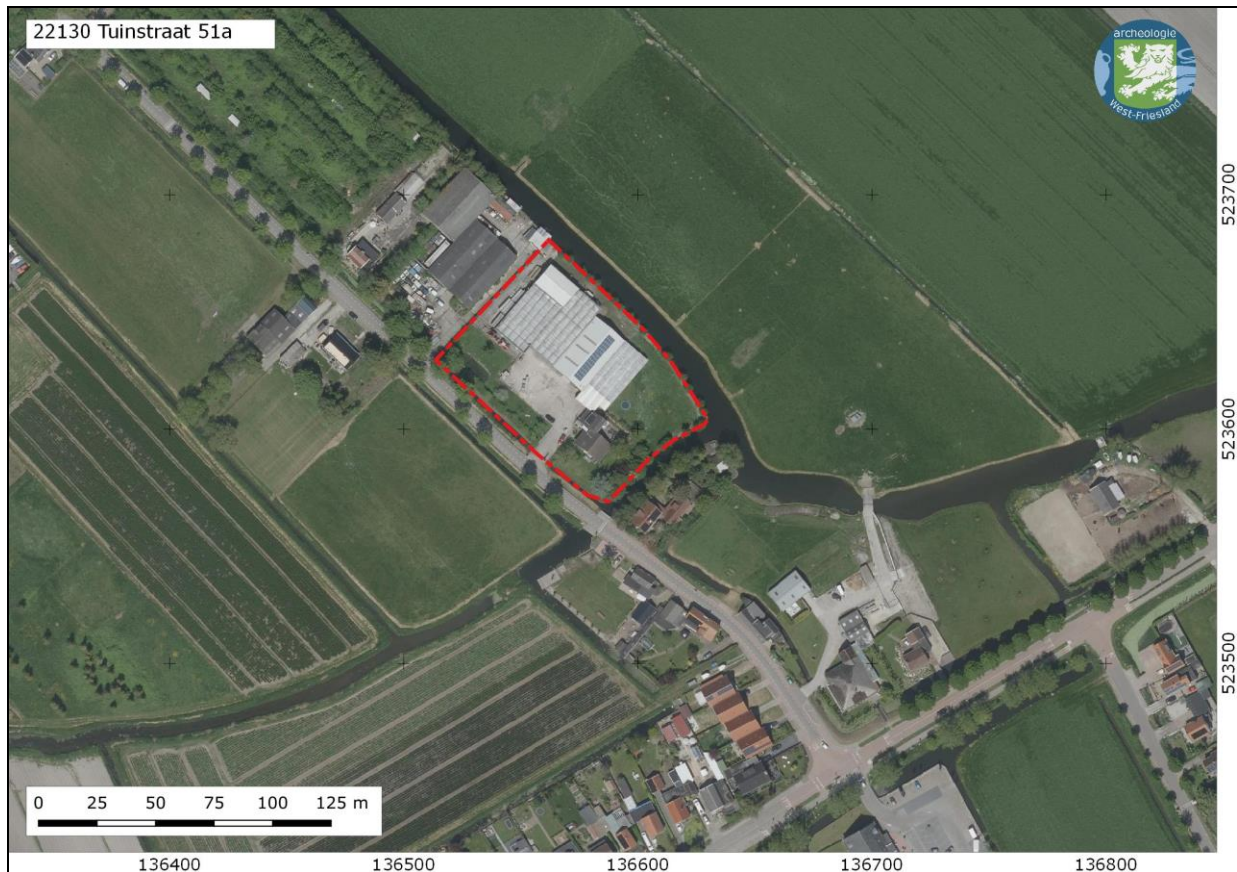
Het plangebied heeft een omvang van 6.600 m². De te slopen opstal betreft de kas in het noordelijke deel en heeft een omvang van 1.000 m². De schuur in het zuidelijke deel blijft bestaan (afb. 2). De nieuw te bouwen woning heeft een omvang van 153 m².

In de toelichting van het ontwerp wijzigingsplan staat het een en ander aangegeven over cultuurhistorie en archeologie. Het omgevingsaspect archeologie wordt in de toelichting van het ontwerpbestemmingsplan behandeld in paragraaf 3.1. In onderhavige quickscan wordt een voorstel voor paragraaf 3.1 van de toelichting gedaan. De quickscan kan als bijlage worden opgenomen in de toelichting.

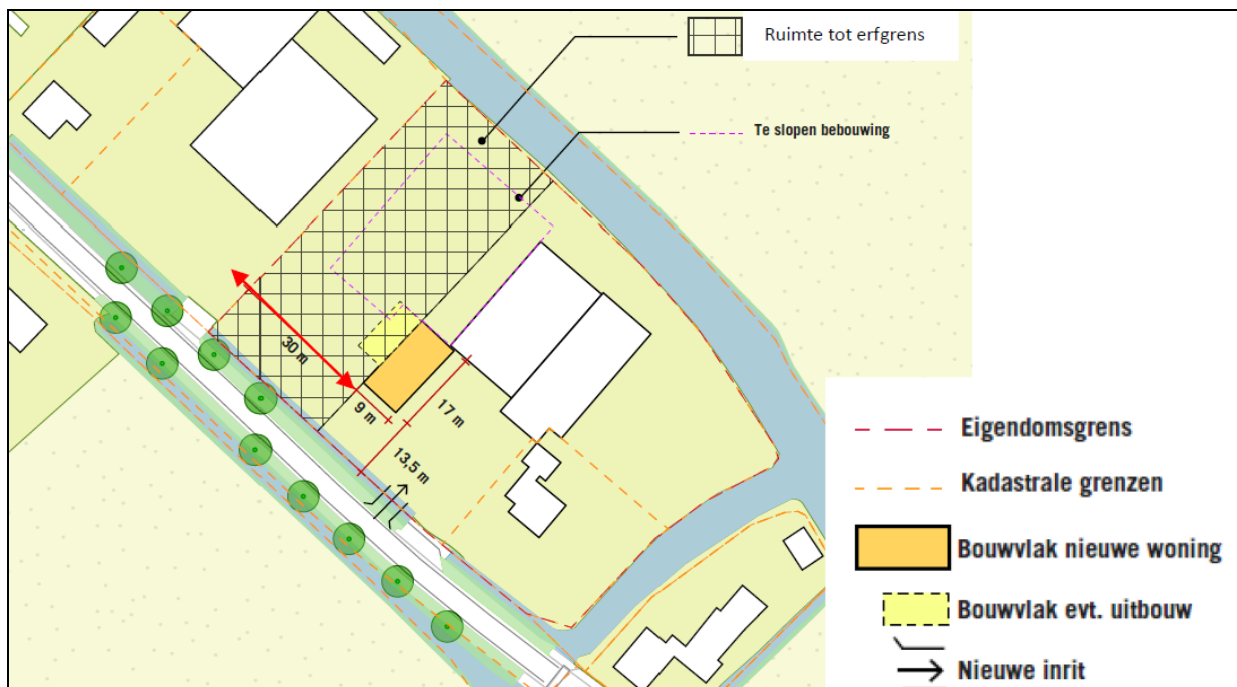
In de omgevingsverordening NH2020 grenst het plangebied aan een zogenaamde natuurverbinding. Dit betreft de loop van de Kromme Leek.²

¹ NL.IMRO.0420.WPTUINSTRAT51AZO-ON01 (www.ruimtelijkeplannen.nl)

² Provincie Noord-Holland 2020.

Afbeelding 1. Ligging plangebied (rode stippellijn) op een recente luchtfoto (bron: PDOK).

Afbeelding 2. Globale inrichtingsschets (figuur 4 uit Wijzigingsplan)

2. Bestemmingsplan

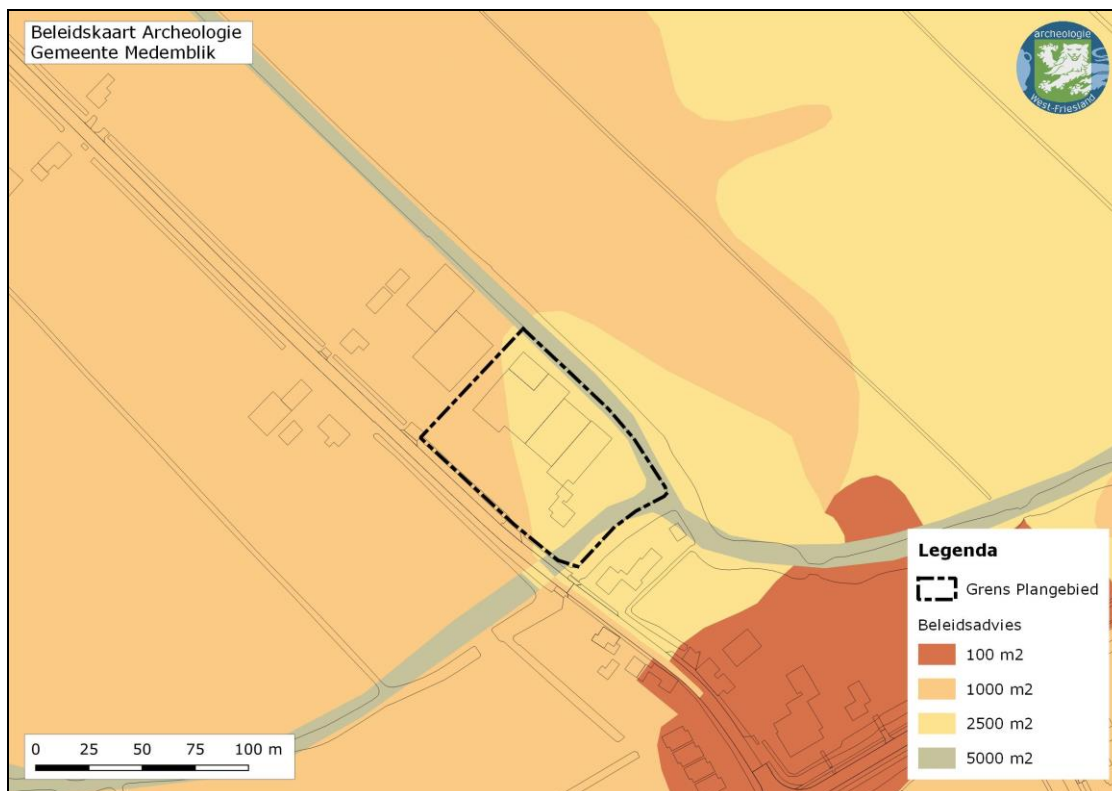
Het perceel Tuinstraat 51/51a te Zwaagdijk-Oost is gelegen binnen de contouren van het bestemmingsplan Buitengebied van de gemeente Medemblik (vastgesteld 22-02-2018).³ Het perceel heeft hierin een agrarische bestemming met bouwblok. Daarbij hoort een bedrijfswoning. Wonen zonder agrarisch bedrijf is niet toegestaan op basis van de huidige regels.

Om de bescherming van de eventueel aanwezige archeologische waarden te borgen is in het bestemmingsplan een dubbelbestemming Waarde-Archeologie 3 opgenomen (artikel 48). Bij ruimtelijke ontwikkelingen vanaf 500 m² en dieper dan 40 cm dient het archeologisch aspect te worden meegewogen.

3. Beleidskaart archeologie

Archeologie West-Friesland heeft voor de gemeente Medemblik een beleidskaart archeologie opgesteld.⁴ Deze beleidskaart is op 28 februari 2019 vastgesteld. Op de beleidskaart archeologie is aangegeven waar de bekende archeologische waarden zich bevinden en welke archeologische verwachtingen er zijn. De waarden en verwachtingen zijn gecombineerd met een beleidsadvies per zone. Voor de beleidskaart zijn onder andere bodemkaarten gebruikt om de archeologische verwachting voor vindplaatsen uit de prehistorie nader te specificeren (afb. 3).

Volgens de beleidskaart ligt het plangebied in drie verschillende zones. Het grootste deel ligt in een zone met een middelhoge archeologische verwachting voor vindplaatsen uit de prehistorie. Hier is een vrijstellingsgrens van 2.500 m² aan verbonden (afb. 3). Het noordwestelijke deel ligt in een zone met een hoge archeologische verwachting (vrijstellingsgrens 1.000 m²) en het zuidelijke deel in een zone met een lage archeologische verwachting (vrijstellingsgrens 5.000 m²). De vrijstellingsgrenzen worden niet overschreden door de geplande ingrepen.

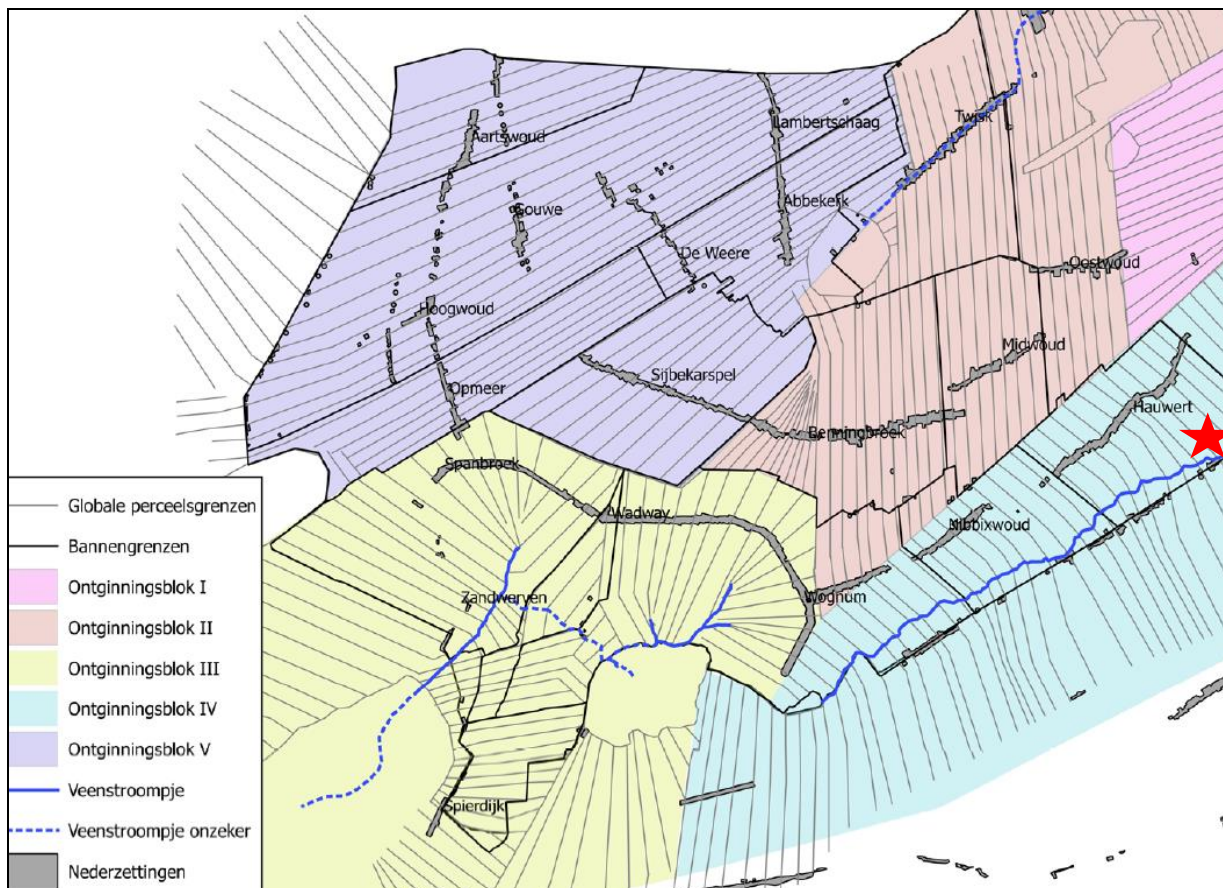
Afbeelding 3. Ligging plangebied op de beleidskaart archeologie van de gemeente Medemblik.

³ NL.IMRO.0420.14410105-VA01 (www.ruimtelijkeplannen.nl)

⁴ Soonius & van Leeuwen 2018.

4. Cultuurhistorische achtergrond

Vanaf de 11de of 12de eeuw is het ontginningsblok waarin het plangebied ligt vanuit de Kromme Leek ontgonnen (afb. 4).⁵ Bewoning langs de Kromme leek is nog niet aangetroffen. De bewoningslinten die in dit ontginningsblok liggen betreffen Nibbixwoud in het noordwesten en Hauwert in het noordoosten. De Zwaagdijk in het zuiden is vanaf de 12de of 13de eeuw aangelegd. Deze binnenwaterkerende dijk is aangelegd om de dorpen Zwaag, Westwoud en Bovenkarspel te beschermen tegen wateroverlast vanuit de Kromme Leek. De eerste bewoning langs deze dijk dateert vermoedelijk uit de 14de eeuw.

Afbeelding 4. Ligging plangebied 9rode ster ten opzichte van de middeleeuwse ontginningsblokken (bron: Timmerman 2017).

Voor het bepalen van de aanwezigheid van bewoningsresten uit de Nieuwe Tijd kan gebruik worden gemaakt van historisch kaartmateriaal. Op de historische kaart van Dou uit 1651-1654 is ter hoogte van het huidige plangebied geen bebouwing te onderscheiden (afb. 5). De Tuinstraat staat aangegeven als Voetpadt.

Op de latere oudste kadastrale minuutkaart van het gebied uit 1826 is eveneens geen bebouwing zichtbaar (afb. 6). Deze situatie blijft onveranderd tot de jaren '80 van de vorige eeuw.

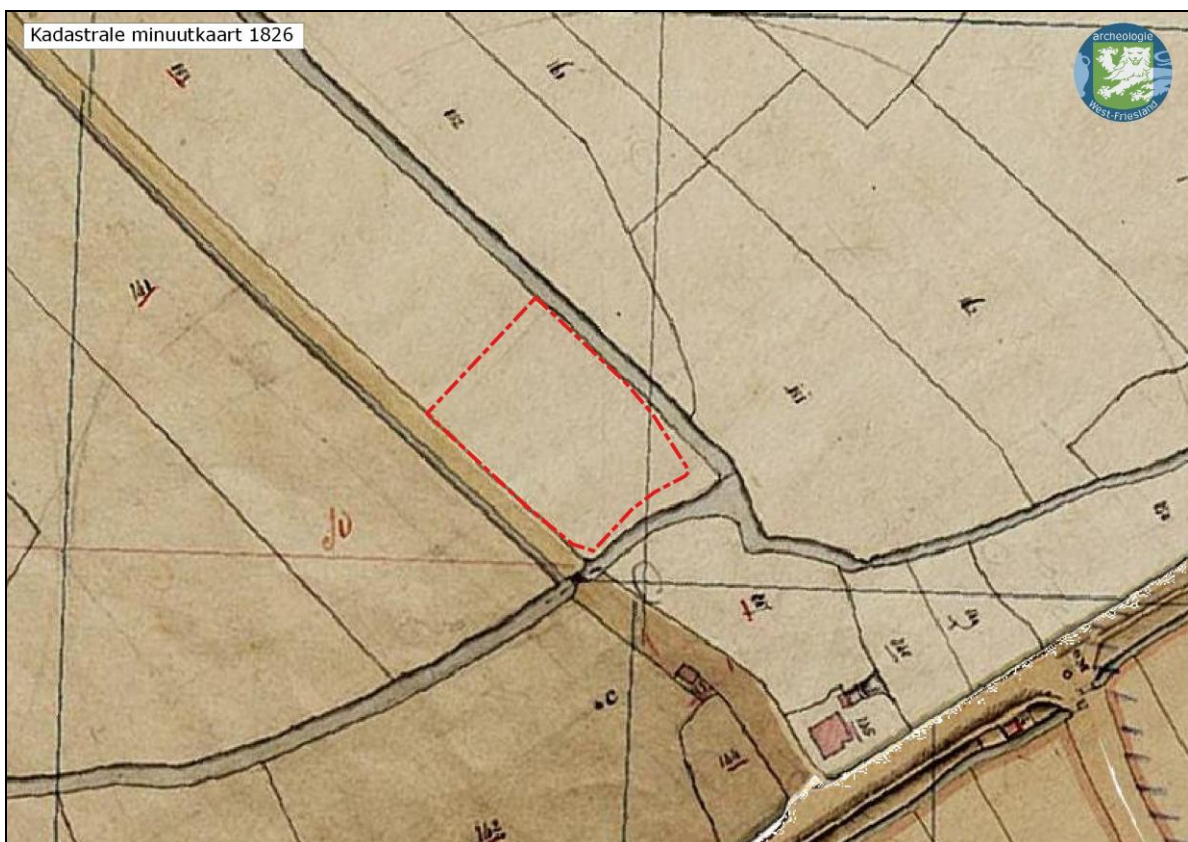
De Tuinstraat heet tot in de jaren '50 Hauwerterweg. Bebouwing langs de Tuinstraat ontstaat pas na de tweede Wereldoorlog.

Op basis van de ontginningsgeschiedenis en het historisch kaartmateriaal geldt binnen het plangebied een lage archeologische verwachting voor vindplaatsen uit de Late Middeleeuwen en Nieuwe Tijd.

⁵ Timmerman 2017.

Afbeelding 5. Globale ligging van het plangebied (rode cirkel) op de kaart van Dou (collectie Westfries Archief).

Afbeelding 6. De ligging van het plangebied (rode stippellijn) op de kadastrale minuutkaart uit 1826 (bron: beeldbank.cultureelerfgoed.nl).

5. Archeologische en geologische bronnen

Het plangebied ligt aan de Kromme Leek, een meanderend voormalig veenstroompje met oeverwallen. Deze zone is aangewezen door de provincie als aardkundig waardevol gebied (gebied 27).⁶ Volgens de beschrijving is de Kromme Leek vanaf de twaalfde eeuw ontstaan en zorgde voor een ontwatering van het veengebied richting het voormalige Meer van Wervershoof in het oosten. Door de lengte van de meanderende stroom is het een zeldzaam fenomeen. De meanderend loop mag niet aangetast worden. Verder wordt aanbevolen oevervegetatie aan te brengen wat de zichtbaarheid versterkt.

Aan de hand van bodemkaarten kan inzicht worden verkregen in de verwachting voor vindplaatsen uit de prehistorie. Het zuidelijke deel bestaat uit Woudeerdgronden, met een sterk wisselende opbouw (code MFIII-IIIS2). Het noordelijke deel bestaat uit Woudeerdgronden gevormd in zware zavel (code MFIII-II3b). Bij de laatste bodemeenheid is in de regel een dun middeleeuws dek aanwezig. Zoals aangegeven onder kopje 3 is aan de bodemkaart een verwachtingsmodel voor vindplaatsen uit de prehistorie gekoppeld.

Uiteindelijk is de hoge verwachting voor vindplaatsen uit de prehistorie vertaald naar een vrijstellingsgrens van 1.000 m² en de middelhoge verwachting naar een vrijstellingsgrens van 2.500 m². De Kromme Leek (water) heeft een lage archeologische verwachting gekregen (vertaald naar een vrijstellingsgrens van 5.000 m²).

Afbeelding 7. Ligging plangebied op de bodemkaart van de Vier Noorderkoggen (origineel schaal 1:10.000)

⁶ De Straat Milieuvadvisers 2004 (pagina 82-83)

6. Conclusie & Advies

Het ontwerp wijzigingsplan "Tuinstraat 51A Zwaagdijk-Oost" maakt een wijziging van het bestemmingsplan "Buitengebied" mogelijk, waarbij de bestemming van "agrarisch" naar "wonen" gewijzigd gaat worden. Er zullen diverse opstallen worden vervangen door een nieuwe woning. Het plangebied heeft een omvang van 6.600 m². De te slopen opstal betreft de kas in het noordelijke deel en heeft een omvang van 1.000 m². De schuur in het zuidelijke deel blijft bestaan. De nieuw te bouwen woning heeft een omvang van 153 m².

Voor het plangebied geldt een hoge tot middelhoge archeologische verwachting voor vindplaatsen uit de prehistorie en een lage verwachting voor vindplaatsen uit de Late Middeleeuwen en Nieuwe tijd.

Voor 'Tuinstraat 51a Zwaagdijk Oost' gelden op grond van de in 2019 vastgestelde beleidskaart archeologie de volgende vrijstellingsgrenzen:

- 1.000 m² op twee plaatsen in het noordwestelijke deel van het plangebied;
- 2.500 m² in het grootste deel van het plangebied;
- 5.000 m² in een klein deel in het zuiden van het plangebied.

De te slopen opstallen overschrijden de vrijstellingsgrens uit het vigerende bestemmingsplan, maar blijven binnen de vrijstellingsgrenzen van de beleidskaart.

Indien de (grondroerende) plannen ongewijzigd blijven, is nader archeologisch onderzoek in het kader van de Archeologische Monumentenzorg niet noodzakelijk. Archeologie West-Friesland adviseert de voorgenomen ingrepen vrij te geven met betrekking tot het aspect archeologie.

Eventueel aanwezige archeologische waarden dienen middels een dubbelbestemming Waarde – Archeologie te worden beschermd. In het ontwerp wijzigingsplan is een dubbelbestemming Waarde-Archeologie 3 opgenomen (overgenomen uit het vigerende bestemmingsplan). Indien mogelijk/gewenst kunnen de vrijstellingsgrenzen uit de beleidskaart archeologie worden overgenomen in de regels en op de verbeelding. De bijbehorende regels Waarde – Archeologie staan verwoord aan het einde van dit document. De grenzen zichtbaar op de beleidskaart archeologie kunnen digitaal worden aangeleverd.

7. Tekstvoorstel voor paragraaf 3.1

Cultuurhistorie

In de vernieuwde 'Leidraad Landschap en Cultuurhistorie Noord-Holland'⁷ (10 april 2018) wordt een provinciale handreiking gegeven voor het inpassen van nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen in het bestaande landschap.

Het plangebied is gelegen in ensemble West-Friesland Midden. De Kromme Leek is een belangrijke watergang die vanaf de Middeleeuwen voor de afwatering van het gebied zorgt. De Tuinstraat is een secundaire weg. Bewoning in de omgeving van het plangebied vond vanaf de 11de eeuw plaats in de lintdorpen Nibbixwoud, Hauwert en Zwaagdijk.

De Kromme Leek is onderdeel van de Natuurverbinding West-Friesland (NNN-gebied). De aanwezige cultuurhistorische waarden worden niet onevenredig aangetast. Bebouwing langs de Tuinstraat is van na de Tweede Wereldoorlog.

Archeologie

Op grond van het Verdrag van Malta en de daaruit voortvloeiende Erfgoedwet (sinds 1 juli 2016) dient te worden gekeken naar de archeologische waarden in het plangebied. In deze paragraaf wordt bekeken wat de archeologische waarden zijn ter hoogte van het plangebied aan de Tuinstraat 51a te Zwaagdijk-Oost.

⁷ Provincie Noord-Holland 2018.

In het vigerend bestemmingsplan is aangegeven dat voor het plangebied een Waarde-Archeologie 3 geldt. Naast de voorkomende bestemmingen zijn deze mede bestemd voor het behoud van de aldaar in of op de grond aanwezige archeologische waarden.

Voor bouwwerken waarbij grondroerende werkzaamheden over een oppervlakte groter dan 500 m² en dieper dan 0,40 m onder het maaiveld plaatsvinden moet alvorens een omgevingsvergunning voor het bouwen wordt verleend, zijn aangetoond dat:

- geen archeologische waarden aanwezig zijn; dan wel
- dat de archeologische waarden door de bouwactiviteiten niet onevenredig worden geschaad; dan wel
- dat de archeologische waarden door bouwactiviteiten kunnen worden verstoord.

Archeologie West-Friesland heeft voor de gemeente Medemblik een beleidskaart archeologie opgesteld.⁸ De beleidskaart archeologie van de gemeente Medemblik is op 28 februari 2019 vastgesteld.

Voor 'Tuinstraat 51a Zwaagdijk Oost' gelden de volgende vrijstellingsgrenzen:

- 1.000 m² op twee plaatsen in het noordwestelijke deel van het plangebied;
- 2.500 m² in het grootste deel van het plangebied;
- 5.000 m² in een klein deel in het zuiden van het plangebied.

De te realiseren woning heeft een oppervlakte van 153 m² en blijft daarmee ruim onder de grenswaarde van 500 m² waarvoor archeologisch onderzoek vereist is volgens het vigerend bestemmingsplan. Ook de vrijstellingsgrenzen uit de beleidskaart archeologie worden niet overschreden. Met de bouw van het huis zullen er geen archeologische verplichtingen zijn behalve de wettelijke meldingsplicht bij het doen van toevalsvondsten.

8. Bronnen

AHN3 (www.ahn.nl)

Archis 3.0

Burck, P. du & L.W. Dekker, 1975. De bodemgesteldheid van de Vier Noorder Koggen. *Stiboka-rapport 972*, Stichting voor Bodemkartering, Wageningen.

De Straat Milieu-adviseurs, 2004. Actualisatie Intentieprogramma Bodembeschermingsgebieden. Bescherming en behoud aardkundig erfgoed van de Provincie Noord-Holland, *Rapport B01B0497/tba*, Arnhem.

Gemeente Medemblik, 2022. Ontwerp Wijzigingsplan Zwaagdijk-Oost – Tuinstraat 51a. NL.IMRO.0420.WPTUINSTRAAT51AZO-ON01 (www.ruimtelijkeplannen.nl). RO Advies, Borger.

Kadastrale Minuutplan 1826, Gemeente Nubbixwoud, sectie C, genaamd De Leek, Tweede Blad (beeldbank.cultureelerfgoed.nl).

Provincie Noord-Holland, 2018. Prachtlandschap Noord-Holland. Leidraad Landschap en Cultuurhistorie (<https://leidraadlc.noord-holland.nl/ensembles/west-friesland-midden>).

Provincie Noord-Holland, 2020. Omgevingsverordening NH2020 (vastgesteld door Provinciale Staten op 22 oktober 2020 en geldig vanaf 17 november 2020).

⁸ Soonius & van Leeuwen 2018.

Gemeenste Medemblik, 2018. Bestemmingsplan Buitengebied Gemeente Medemblik (vastgesteld 22-02-2018). NL.IMRO.0420.14410105-VA01 (www.ruimtelijkeplannen.nl). Rho Adviseurs voor Leefruimte, Leeuwarden.

Soonius, C.M. & J. van Leeuwen, 2018. Toelichting Beleidskaart Archeologie gemeente Medemblik. *West-Friese Archeologische Notities (WAN)* 6. Archeologie West-Friesland, Hoorn.

Westfries Archief

9. Geldigheid

Indien de (bodemroerende) plannen voor dit project worden gewijzigd na advisering, dan dienen de nieuwe plannen te worden voorgelegd aan Archeologie West-Friesland, zodat deze opnieuw kunnen worden beoordeeld. Het voorgaande advies vervalt daarmee.

Deze archeologische quickscan heeft een geldigheid van **2 jaar**. Na verloop van deze periode wordt het advies ongeldig en dient bij ontwikkelingen een nieuw archeologisch advies te worden aangevraagd. Dit geldt ook voor ongewijzigde bouwplannen.

Bovenstaand archeologisch advies is daarmee geldig tot:

05-07-2024